

Taristuministri määruse „Kliimaministri 3. aprilli 2024. a määruse nr 25 „Väikeelamute rekonstrueerimise toetamine“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused” § 8 lõike 1 alusel.

Määrus on koostatud taristuministri määrusena, kuna peaministri 12.08.2024. a korralduse nr 88 „Ministrite pädevus ministeeriumi juhtimisel ja ministrite vastutusvaldkonnad“ punkti 11 kohaselt kuulub elamumajandus taristuministri vastutusvaldkonda.

Eelnõu eesmärk on õigusselguse tagamine standardiseeritud ühikuhinna kogumaksumuse alusel maksimaalse toetussumma arvutamisel.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostas Kliimaministeeriumi ehituse ja elukeskkonna osakonna peaspetsialist Kaie Kunst (kaie.kunst@kliimaministeerium.ee) ning ehituse ja elukeskkonna osakonna nõunik Marit Rüüsak (marit.ruusak@kliimaministeerium.ee). Eelnõu õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Kristina Parnaul-Ollik (kristina.parnaul-ollik@kliimaministeerium.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest punktist.

Punkti 1 muudatusega täpsustatakse määruse sõnastust.

Määruse § 7 lõike 6 kohaselt juhul, kui osalisel rekonstrueerimisel ei soojustata vähemalt kogu fassaadi, ei asendata küttesüsteemis kütteseadet või ei paigaldata taastuvenergia tootmiseadet, tuleb toetuse saamiseks tagada hoone energiatõhususarvu väärtuse kasv vähemalt ühe energiatõhususarvu klassi võrra.

Kehtiv sõnastus on praktikas põhjustanud ekslikku arusaamist, et nimetatud tööde puhul ei ole toetuse saajal kohustust panustada energiatõhususe parandamisse, kuigi see on tulemusena sätestatud kehtiva määruse § 2 lõike 2 punktis 1. Saavutatavad tulemused on kooskõlas taaste- ja vastupidavuskavaga ja toetatavad tegevused panustavad kavas fikseeritud näitajate saavutamisse. Tulemusnäitaja „paranenud energiatõhususega eluasemed“ sihtväärtus 2026. aasta esimeseks kvartaliks on taaste- ja vastupidavuskava kohaselt 900; vahe-eesmärk 2024. aasta lõpuks 80.

Õigusselguse tagamiseks täpsustatakse, et osalisel rekonstrueerimisel tehtavad tööd peavad samuti panustama hoone energiatõhususe parandamisse. Kui ei tehta asjakohaseid töid, nagu kogu fassaadi soojustamine, hoone peamise soojusallika asendamine (nt ahju või katla asendamine soojuspumbaga) või taastuvenergia tootmiseadme paigaldamine, tuleb toetuse saamiseks lisada projekti § 6 lõikes 1 nimetatud tegevus või tegevused, mis tagab või tagavad hoone energiatõhususarvu väärtuse kasvu vähemalt ühe energiatõhususarvu klassi võrra.

Toetuse andmise eesmärk on energiatõhususe parandamine ning üksikute tööde puhul, nagu katuse soojustamine, põranda soojustamine, akende vahetus või soojustagastusega ventilatsiooni paigaldus, ei ole tõendatud, et tööde tegemisega saavutatakse energiatõhususarvu klassi tõus. Kui soojustatakse kogu elamu fassaad või vahetatakse soojusallikas või paigaldatakse päikesepaneelid, loetakse energiatõhususarvu klassi tõus tõendatuks kuna nimetatud tööde tegemise tulemusel energiatõhususe klassi tõusuks vajalik energiasääst meetme senisele praktikale tuginedes saavutatakse ja nimetatud tööde puhul ei ole taotlusega arvutusliku energiamärgise esitamise ega projektijärgset energiatõhususarvu klassi tõusu tõendamise kohustust.

Punkti 2 muudatuse eesmärk on regulatsiooni täpsustamine. Rekonstrueerimise eesmärk on hoone energiatõhususe suurendamine, ka nõuded toetatavatele tegevustele ja saavutatavatele tulemustele on disainitud suurendamiseks energiatõhusust. Hetkel kehtivate energiatõhususe nõuete kohaselt on kõrgeim energiatõhususarvu klass A. Praktikas tõusetunud mitmetimõistetavuste vältimiseks sätestatakse sõnaselgelt, et toetust ei anta kõrgeima energiatõhususarvu klassiga hoonele.

Punkti 3 muudatusega täpsustatakse maksimaalse toetussumma arvestamise aluseid.

Kulude toetamise põhimõtted on kinnitatud Euroopa Komisjoni poolt. Vastavalt kinnitatud Standardiseeritud ühikuhinna analüüsi ning rakendamise meetodikale väikeelamule päikesepaneelide ja akude paigaldamise toetamiseks on päikesepaneelide ühe kW maksumus 1140 eurot, mis sisaldab päikesepaneelide, inverteri ja paigaldustöö maksumust, toetus on sellest 30% ehk 342 eurot. Kui taotleja paigaldab nt 10 kW nimivõimsusega süsteemi, on toetussumma 3420 eurot. Päikesepaneelide soetamise ja paigalduse toetuse maksimaalne summa on 5130 eurot, mis on arvestatud 15 kW nimivõimsusega päikesepaneelide alusel.

Ühe kWh mahtuvusega aku paigalduse summa 642 €, mis sisaldab akude soetamise ja paigalduse maksumust. Ühe kWh paigalduse toetuse summa on 193 €. Kui taotleja paigaldab 10 kWh mahtuvusega akud, on toetussumma 1930 €. Akude soetamise ja paigalduse toetuse maksimaalne summa on 3852 €, mis on arvestatud 20 kWh nimimahtuvusega aku alusel.

Toetuse andmise tingimuste määruse § 1 lõike 2 kohaselt lähtutakse toetuse andmisel lisaks käesolevale määrusele Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määrusest nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused”.

Toetuse maksimaalsed summad on kajastatud toetuse andmise tingimuste määruse seletuskirjas, kuid määruse andja tahe on ekslikult välja jäänud toetuse andmise tingimustest endist. Muudatusega viga parandatakse ja tagatakse õigusselgus standardiseeritud ühikuhinna kogumaksumuse alusel maksimaalse toetussumma arvutamisel.

Ühtlasi lisatakse määrusesse sõnaselgelt toetussummade summeerimise põhimõte, mille kohaselt juhul, kui projekt hõlmab väikeelamu terviklikku rekonstrueerimist, päikesepaneelide ja akude soetamist ning paigaldamist, liidetakse tervikliku rekonstrueerimise toetussummale standardiseeritud ühikuhinna alusel määratud toetussumma.

Punktiga 4 täpsustatakse määruse regulatsiooni. Ehitisregistris ei ole 2024. aasta maist võimalik luua ega väljastada hoonele arvutuslikku energiamärgist ehitusteatisest esitamata. Toetuse raames samas toetatakse töid (nt katuslae soojustamine), millele ehitusseadustiku kohane ehitusteatisest esitamise kohustus ei kohaldu. Muudatusega lisatakse arvutusliku energiamärgise esitamise nõudele taotluse lisadokumendina energiatõhususe tõendamise energiaarvutuse väikeelamu

energiatõhususarvu kalkulaatoriga või simulatsioonarvutusena esitamise võimalus juhuks, kui ehtisregister ei võimalda energiamärgise koostamist.

Punkti 5 muudatus on tehniline. Määruse § 20 lõike 6 kohaselt esitab toetuse saaja maksetaotlusega tövõtulepingu, garantiilepingu ja omafinantseeringu katteks sõlmitud järelmaksulepingu. Praktikaks on kerkinud küsimus, kas peab olema mitu erinevat lepingut. Muudatusega sätestatakse üheselt, et lepingulised suhted võivad kajastuda ka vaid ühes dokumendis.

Punkti 6 muudatusega täpsustatakse toetuse maksmisest keeldumise aluseid. Määruse § 9 lõike 1 kohaselt enne EISile taotluse esitamist sõlmitud lepingust tulenev kulu hüvitamisele ei kuulu. Muudatusega sätestatakse sõnaselgelt, et juhul kui leping on enne taotluse esitamist sõlmitud, siis tehakse vastava kulu osas toetuse maksmisest täieliku keeldumise otsus.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75).

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega ei kaasne olulist sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele vms otsest või kaudset olulist mõju. Määruse muudatusega täpsustatakse määruse regulatsiooni õigusselguse tagamise eesmärgil.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid lisakulusid ega -tulusid ega täiendavaid tegevusi kohaliku omavalitsuse üksustele ega riigile.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine ja huvigruppide kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu Rahandusministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele kooskõlastamiseks.

Eelnõu kooskõlastati märkusteta.